

Pričujoča številka je pestro interdisciplinarna. Gerontologija in medgeneracijsko sožitje, ki jima je naša revija namenjena, sta izrazito interdisciplinarni. Naša revija je posebno pozorna, da objavlja zdravstvene, socialne, psihološke, arhitekturne, infrastrukturne, kulturne in druge prispevke. Do sprejetja Zakona o dolgotrajni oskrbi lansko leto smo največ pisali o tej temi, da bi prispevali svoj delež k razvoju dolgotrajne oskrbe v Sloveniji. Sedaj nadaljujemo z novimi poudarki v zavesti, da so zdravo staranje, medgeneracijsko sožitje in dolgotrajna oskrba odvisni od skladnega razvoja znanj vseh navedenih ved. Četudi bi na primer zdravstvena nega dosegla svetovni vrh, bi za celotno oskrbo v skupnosti to ne pomenilo veliko, če podobnega razvoja ne bi dosegli tudi socialna oskrba, arhitektura, infrastruktura, kultura staranja in sožitja s starimi ljudmi in druga področja celostne gerontologije.

Paliativna oskrba in spremljanje umirajočih je eden od bistvenih in slabo razvitih vidikov dolgotrajne oskrbe. V pričujoči številki o tem govori članek dr. Irene Švab Kavčič. Avtorica uspešno vodi zelo razgiban dom za stare ljudi, ki je tesno povezan s številnimi izobraževalnimi in kulturnimi dejavnostmi za širše okolje. Njena posebna raziskovalna in razvojna skrb je paliativa. Pri izobraževanju kadra za to področje je s svojimi sodelavci pionirsko razvila smernice izobraževalnega programa za zaposlene v paliativni oskrbi v domovih za starejše; o tem govori njen članek v reviji. Dolgotrajna oskrba je tema tudi drugih člankov – o ukrepih za dolgotrajno oskrbo v okviru splošnega zdravstvenega zavarovanja, poročilo o posvetu za občine po sprejemu zakona o dolgotrajni oskrbi ter intervju Tjaše Potočnik z dr. Marcom Arlottijem iz Italije o izzivih oskrbovalnega familializma pri njih. Z njim se po premoru spet vračamo k naši dobri izkušnji strokovnih pogovorov z vidnimi domačimi in tujimi gerontološkimi strokovnjaki. Ta zvrst strokovnega pisanja zelo uspešno širi nova znanstvena spoznanja med strokovnjake, ki delajo v praksi in nimajo časa za branje znanstvenih poročil.

Vodilni članek v tej številki pa je strokovna analiza Vere Klepej Turnšek o 25 letih njenih arhitekturnih izkušenj pri gradnji in adaptaciji domov za stare ljudi, pri raziskovanju na tem področju ter razmislekih o današnjih arhitekturnih izzivih na področju bivanja starejših. Avtorica je izjemno pronicljiva pri svojem arhitekturnem snovanju tako z vidika lepote kakor z vidika funkcionalnosti. Domovi, ki jih je načrtovala, sodijo po mnenju staroste med nemškimi arhitekti domov za stare ljudi, Hansa Petra Winterja, v vrh evropskih dosežkov na tem področju. V pogovoru mi je dejal, da mnogi arhitekti dobro obvladajo funkcionalnost stavbe, ko je zgrajena, pa je pusta, brez praznične lepote prostora; nekateri pa znajo v stavbo vdihniti lepoto, toda s slabo funkcionalnostjo za bivanje in delo v njej – Vera pa združuje oboje. Pri tej odliki vztraja kljub pritiskom naročnikov, da so gradnje čim cenejše, bivalne sobe in skupni prostori v domu pa čim manjši. Kakovost življenja in razvoj človeka, zlasti pa sožitje, so zelo odvisni od lepote in funkcionalnosti njegovega bivališča in delovnih prostorov. Tega se ne zavedamo dovolj. Slovenski pregovor, da *obleka naredi človeka*, kaže, da se zavedamo vpliva obleke na počutje in vlogo med ljudmi. Prostor, v katerem živimo in delamo, ni manj pomemben od obleke. V starosti postaneta lepota in funkcionalnost prostora še odločilnejša. Oskrbovancu doma ali v ustanovi ostane kaj hitro celoten vidni svet njegova soba in pogled iz nje skozi okno, oskrbovalci v domovih pa pol budnega dneva opravljajo svoje naporeno delo v prostorih, ki so za njihovo delo ugodni ali pa ga usodno ovirajo. O praznični lepoti in praktični uporabnosti stanovanj, hiš in javnih stavb z vidika kakovostnega staranja bo treba še govoriti, predvsem pa skupaj z avtorico tega članka to delati v praksi.